

Зовнішня політика сучасної України

Виконала:
студентка ІЕК-102
Кахелі Ксенія

Поняття зовнішньої політики держави

Поняття зовнішньої політики держави

Зовнішня політика – діяльність держави на міжнародній арені, яка регулює відносини з іншими суб'єктами зовнішньополітичної діяльності: державами, зарубіжними партіями та іншими громадськими організаціями, всесвітніми і регіональними міжнародними організаціями. Таким чином, *зовнішня політика – це закордонна діяльність держави.*

Особливості зовнішньої політики

- 1. Не має владного характеру.** Якщо внутрішня політика є діяльністю щодо здійснення влади, то суб'єктами та об'єктами зовнішньої політики виступають держави як суверенні утворення, жодне з яких не може (не повинно) нав'язувати свою волю іншому. Звичайно, у реальних міжнародних відносинах трапляється домінування одних держав над іншими, проте воно визнається не нормою міжнародних відносин, а її порушенням.
- 2. Зумовлена певним етапом розвитку міжнародних відносин і конкретною ситуацією на міжнародній арені.** Визначення й реалізація державою цілей у зовнішній політиці, особливо формування програм та організація дій, мають здійснюватися з урахуванням дій і цілей інших суверенних держав. Внутрішня політика має відносну автономію стосовно зовнішніх чинників.
- 3. Залежна не тільки від держави, що її здійснює, а й від ступеня погодженості або конфлікту інтересів даної держави з інтересами та устремліннями інших держав; залежно від ступеня узгодженості цих інтересів проведення зовнішньої політики полегшується або утруднюється.**
- 4. Вона має власне інституціональне забезпечення.** Повноваженнями щодо здійснення зовнішньої політики наділяються вищі органи законодавчої і виконавчої влади. Найбільше таких реальних повноважень залежно від форми державного правління є у глави держави або прем'єр-міністра. Водночас у державі існують і спеціальні інститути, призначення яких полягає в безпосередній реалізації зовнішньої політики. Головним таким інститутом є міністерство закордонних справ з мережею закордонних дипломатичних представництв. Спеціальними зовнішньополітичними

Цілі зовнішньої політики

Цілі зовнішньої політики – зумовлюються суспільно-політичним ладом, формою державного правління, типом політичного режиму, історичними особливостями, геополітичними умовами та іншими чинниками. Найголовнішими цілями зовнішньої політики є:

Національна безпека

Стан держави, який дає їй можливість зберігати свою цілісність і виступати самостійним суб'єктом системи міжнародних відносин.

Збільшення сили держави

Покращення її економічного, політичного, воєнного, інтелектуального і морального потенціалу.

Зростання престижу держави і зміцнення міжнародних позицій

Умовою реалізації цієї мети є суспільне виконання двох інших важливих цілей зовнішньої політики. Усі три цілі тісно взаємопов'язані.

Спосіб здійснення функцій зовнішньої політики

Функції зовнішньої політики – три основних: захисна, позиціонувальна і прагматична, які є конкретизацією зовнішніх функцій держави: оборонної, дипломатичної і співробітництва.

Найважливіший спосіб здійснення функцій зовнішньої політики держави – це **дипломатія**, під якою розуміють засіб здійснення зовнішньої політики держави, що являє собою сукупність невоєнних практичних заходів, прийомів і методів, застосовуваних з урахуванням конкретних умов і характеру розв'язуваних задач; офіційна діяльність глав держав і урядів, міністрів закордонних справ, відомств іноземних справ, дипломатичних представництв за кордоном, делегацій на міжнародних конференціях по здійсненню цілей і задач зовнішньої політики держави, захисту прав та інтересів держави, його установ і громадян за кордоном.

З поняттям дипломатія пов'язують мистецтво ведення переговорів для запобігання чи врегулювання конфліктів, пошуків компромісів і взаємоприйнятих рішень, розширення і поглиблення міжнародного співробітництва.

Методи і засоби дипломатії

офіційні й інші візити та переговори на вищому (саміти) і високому рівні;

дипломатичні конгреси, конференції, наради і зустрічі;

підготовка і проведення двосторонніх і багатосторонніх міжнародних договорів і інших дипломатичних документів;

участь у роботі міжнародних організацій та їх органів;

повсякденне представництво держави за кордоном, здійснюване її посольствами і місіям;

дипломатичне листування;

публікація дипломатичних документів;

висвітлення в пресі позиції уряду по тим чи іншим міжнародним питанням.

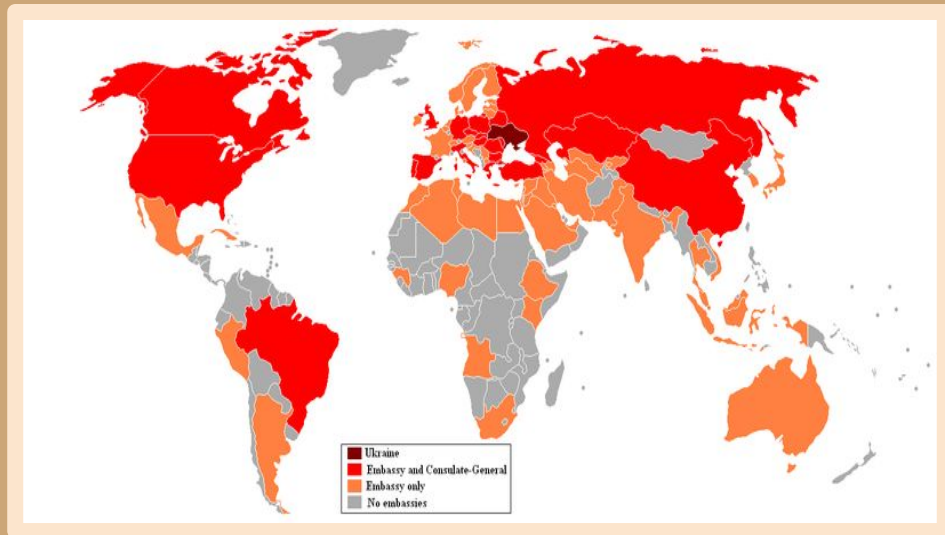
Принципи та особливості дипломатії

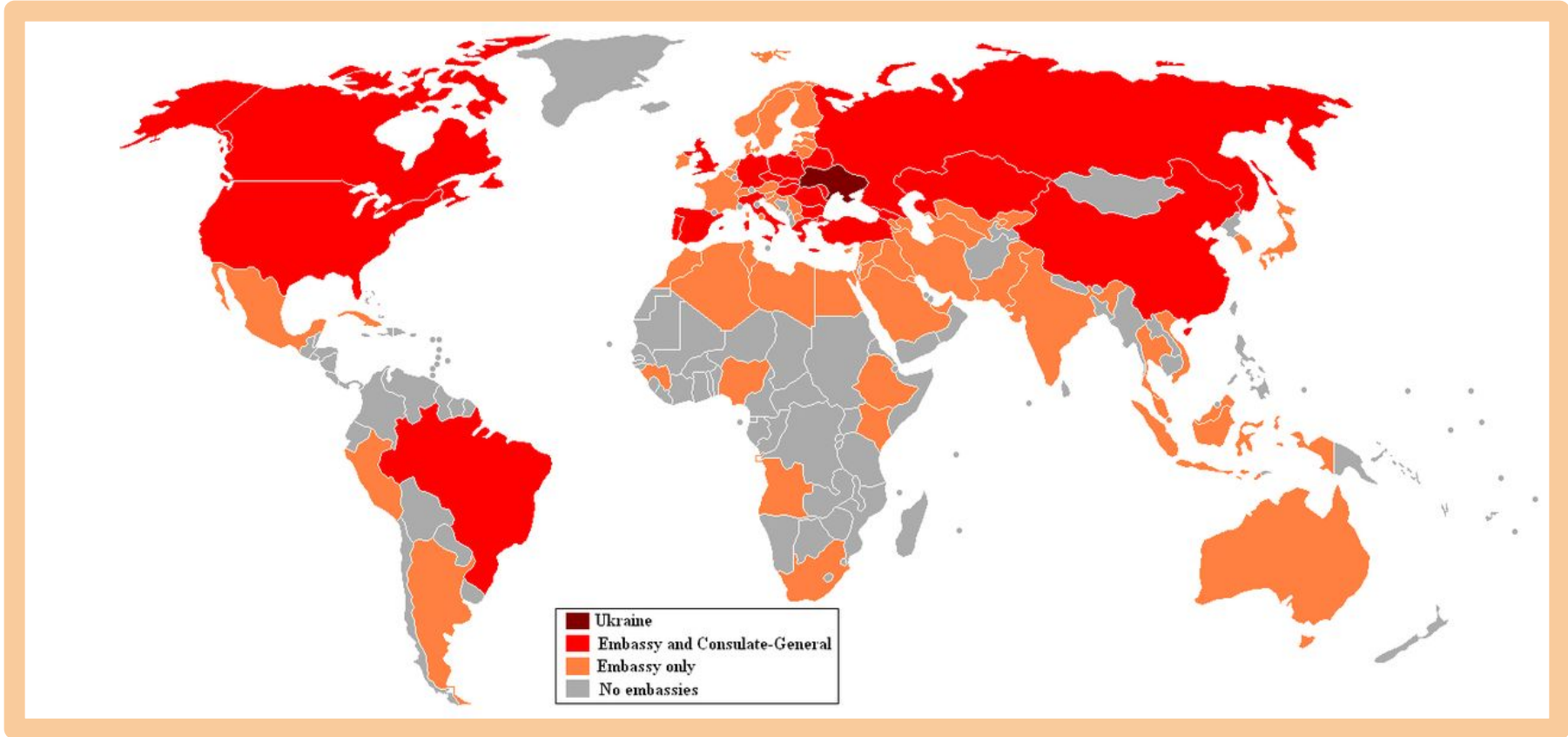
Міжнародне право забороняє втручання дипломатичних представників у внутрішні справи країни перебування.

Органи і відповідальні особи, що несуть дипломатичну службу, користуються в країні перебування загальновизнаними правами і дипломатичними привілеями (іmunітет і [недоторканність](#) дипломатичного персоналу і приміщень, право шифрованого переписування і дипломатичного закритого зв'язку, право підйому прапора держави, митні привілеї й ін.).

Зовнішня політика України

Embassy and Consulate-General - Посольства і генконсульства

Embassy only - Тільки посольства

No embassies - Немає посольств

Зовнішня політика України

Зовнішня політика України — стратегічний підхід української держави до відносин з іноземними державами, співпраці з міжнародними організаціями, просування своїх національних інтересів та захисту прав своїх громадян та української діаспори за кордоном.

Стратегічна мета зовнішньої політики України — європейська та євроатлантична інтеграція, формування відносин стратегічного партнерства з Європейським Союзом, Сполученими Штатами Америки, співробітництво з державами – членами СНД, активна діяльність в ООН та інших міжнародних організаціях, забезпечення ефективної участі країни у світовій економіці з максимальним захистом національних інтересів, перетворення України на потужну регіональну державу.

У зовнішній політиці Україна керується рядом ключових пріоритетів.

Відповідно до Закону України про засади внутрішньої та зовнішньої політики, зовнішня політика ґрунтується на таких принципах:

суверенна рівність держав;

утримання від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої іноземної держави;

повага до територіальної цілісності іноземних держав та непорушності державних кордонів;

вирішення міжнародних спорів мирними засобами;

повага до прав людини та її основоположних свобод;

невтручання у внутрішні справи держав;

взаємовигідне співробітництво між державами;

сумлінне виконання взятих на себе міжнародних зобов'язань;

пріоритет загальновизнаних норм і принципів міжнародного права перед нормами і принципами

застосування Збройних Сил України лише у випадках актів збройної агресії проти України, будь-яких інших збройних зазіхань на її територіальну цілісність і недоторканність державних кордонів, боротьби з міжнародним тероризмом та піратством або в інших випадках, передбачених міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

застосування міжнародних санкцій, контрзаходів та заходів дипломатичного захисту відповідно до міжнародного права у випадках міжнародних протиправних діянь, які завдають шкоди Україні, її громадянам і юридичним особам;

своєчасність та адекватність заходів захисту національних інтересів реальним і потенційним загрозам Україні, її громадянам і юридичним особам.

Європейська інтеграція

Європейська інтеграція

Європейська інтеграція — ключовий пріоритет, який акумулює в собі цілий комплекс внутрішньо- та зовнішньополітичних зусиль України з метою наближення до Європейського Союзу та створення необхідних передумов для вступу до ЄС у майбутньому. Органічною частиною євроінтеграційного курсу України було забезпечення дипломатичної підтримки завершення процесу приєднання України до СОТ, яке відбулося 16 травня 2008 року. У 2006 р. Україні запропоновано перейти до першої стадії інтеграції з ЄС — створення зони вільної торгівлі (цього нема навіть в СНД) після вступу до СОТ.

Інтеграційна привабливість ЄС для України

Незважаючи на істотне ослаблення за останні десятиліття інтеграційного потенціалу ЄС, він залишається ще дуже привабливим для України. Ця привабливість багатоаспектна: загальноекономічна, інвестиційна, інноваційна, модернізаційна, міграційна, соціальна, цивілізаційна тощо.

- У подоланні економічної відсталості

Економічна привабливість Євросоюзу для України полягає насамперед у можливості долучитися до високої культури ефективного ринкового господарювання і підняти до такого ж рівня власну економіку. Європа становить собою один із масштабних платоспроможних та інноваційних ринків, освоїти й заповнити який намагаються багато країн світу, у т.ч. США, Японія, Китай, Індія, Бразилія, Росія. Інноваційність виробництва в ЄС перевищує 75%. З таким потенціалом євроінтеграційної привабливості не може зрівнятися ніхто. ЄС — це територія високоефективної інноваційної економіки.

Отже, економічна модель ЄС та рівень її ефективності — це рубіж, який має високе мотиваційне значення для України, цінний досвід для її розвитку.

Інтеграційна привабливість ЄС для України

У вирівнюванні та підтримці розвитку

ЄС має дуже ефективний інструмент міжкраїнового вирівнювання розвитку у вигляді загальносоюзного бюджету. Бюджет ЄС утворюється щорічно на суму близько 1 трлн євро шляхом відрахування кожною країною 1% від її ВВП. Розподіл і видатки бюджету ЄС здійснюються з урахуванням політики вирівнювання розвитку. Країни з нижчим рівнем розвитку отримують фінансування з бюджету ЄС значно більше, ніж сплачують внесків до нього. Більшість країн ЦСЄ отримують від 1,5 до 2,5 тис. євро на жителя.

РИС. 4. ЧИСТІ ДОХОДИ АБО ВТРАТИ НА ЖИТЕЛЯ КРАЇН У ВЗАЄМИНАХ З БЮДЖЕТОМ ЄС В СЕРЕДЬОМУ ЗА РІК ЗА 2007-2013 рр., тис. євро

Інтеграційна привабливість ЄС для України

• Усприятні інноваційному розвитку

Характерна риса євроінтеграційної привабливості для України — високий потенціал інноваційного розвитку ЄС. Серед країн ЄС є такі, в яких ці показники на рівні інноваційних лідерів — США і Японії. За даними ООН, 10 найбільш "інноваційних" країн мають значно вищий рівень ВВП на жителя, ніж 10 найбільш "сировинних" країн. Цей висновок має дуже важливе значення у контексті порівняння інтеграційного вибору України: чи ЄС як "інноваційне" формування, чи МС (Митний союз) як "сировинне" формування? У реальному секторі найяскравіше інноваційність розвитку економіки характеризує частка підприємств, котрі впроваджують інновації, та частка інноваційної продукції в обсягах її реалізації. Ці показники в ЄС, особливо у країнах єврозони, у'ятеро-всьємеро вищі, ніж в Росії чи Україні. Високий інноваційний потенціал ЄС — один із найбільш потужних і мотиваційних чинників для євроінтеграційного вибору України.

Інтеграційна привабливість ЄС для України

У збільшенні залучення інвестицій

Інвестиційний потенціал країн ЄС-15 удесятеро, а ЄС-27 — ушестеро перевищує інвестиційний потенціал Росії. І цей потенціал уже працює в Україні. ЄС давно став лідером з увезення прямих іноземних інвестицій в Україну. Ще 12 років тому на ЄС припадала лише третина інвестицій в Україну, у 2012 р. — вже три четвертих. Навіть якщо відняти третину інвестицій, що надходять із офшорних зон країн ЄС, у яких інвестиції можуть мати українське чи російське походження, залишається дуже вагома частина справді іноземних інвестицій. До того ж динаміка надходження прямих іноземних інвестицій із ЄС в Україну тривалий час зростає, тоді як із інших країн — сповільнюється.

РИС. 5. НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ НА ПОЧАТОК РОКУ, % до загального обсягу

Розроблено за даними Держкомстату України

Інтеграційна привабливість ЄС для України

У здійсненні реформ та модернізації

Нарешті, для України дуже важливий такий аспект євроінтеграції, як реальний поступ у здійсненні реформ та модернізації, приведення умов для бізнесу і підприємництва до європейських стандартів. Цей потенціал успішно реалізували Словенія, Польща, Словаччина та країни Балтії, особливо у сфері малого і середнього бізнесу, у податковій, інвестиційній, фінансовій, бюджетній, судовій та адміністративній сферах. Загалом, показники реформ і модернізації суспільства в ЄС — одні з найвищих у світі. Тож для України важливе значення має зовнішнє середовище впливу, яке здатне утримувати її в параметрах позитивної динаміки.

РИС. 6. РЕЙТИНГИ МОДЕРНІЗАЦІЇ І РЕФОРМ, місце (менше — краще)

Розроблено за даними Центру гуманітарних технологій, 2011—2012 гг.

Проблеми інтеграції України в ЄС

Реалізації євроінтеграційного курсу заважає ряд зовнішніх і внутрішніх проблем. Серед зовнішніх проблем — зосередженість ЄС на внутрішніх питаннях, негативний вплив на ситуацію в ЄС світової фінансово-економічної кризи, а також фактор Росії, яка активно намагається зберегти Україну у сфері свого впливу, зокрема, залучити до економічних та військово – політичних об'єднань під її егідою.

Із внутрішніх проблем слід назвати неефективність соціально-економічних реформ, боротьби з корупцією, корозію судової системи, відчуження влади від суспільства, брак інституційного, кадрового та ресурсного забезпечення політики на європейському напрямі, згорання демократичних процесів. Останній фактор найбільш критично позначається на відносинах з ЄС.

А також існують такі проблеми, як слабкість інтеграційного потенціалу торгівлі України з ЄС та неадекватність умов угоди про ЗВТ між ЄС та Україною

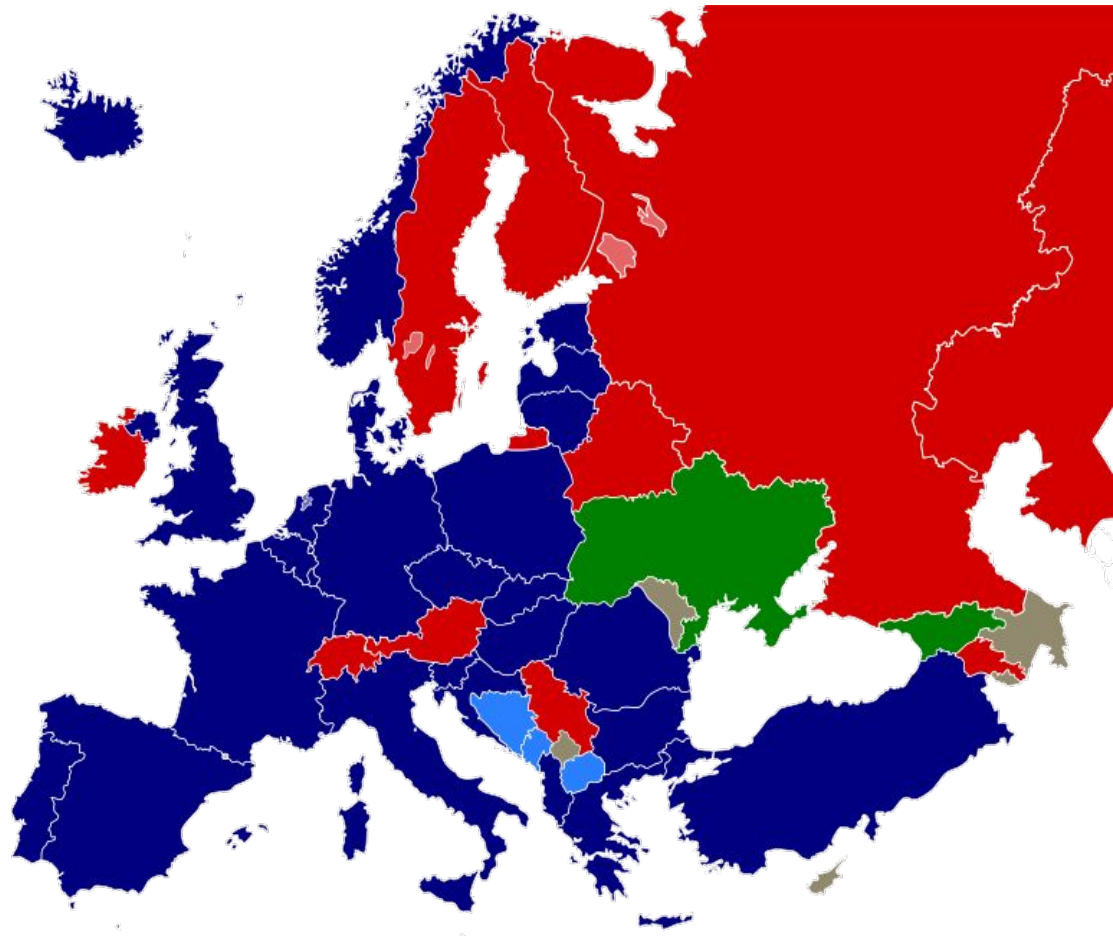
Відносини
Україна —
НАТО

Відносини Україна — НАТО

Відносини Україна — НАТО — захист безпекових інтересів України, участь у створенні євроатлантичного простору стабільності та безпеки, поступова інтеграція до НАТО. Реалізація цієї мети має бути досягнуто через використання механізмів співробітництва з НАТО, зокрема Плану дій та щорічних Цільових планів (з 2005 р. — в межах так званого інтенсифікованого діалогу^Ш).

30 липня 2014 року Американський сенат ухвалив у цілому законопроект, що надає Україні, Грузії та Молдові статус країн - союзників США поза НАТО. Тепер, у разі прямої військової агресії проти перерахованих країн, США можуть ввести свої війська в ці держави для захисту їх від зовнішньої агресії.

- Крайни-члени НАТО
- Крайни у процесі приєднання
- Крайни, яким пообіцяли запрошення
- Посилений діалог
- Членство не є ціллю
- Крайни не оголошували свої наміри щодо членства

Співробітництво в реформуванні сектору безпеки та оборони, у військовій і військово-технічній сфера

Співпраця у галузі безпеки: Україна та НАТО активно співпрацюють у плані підтримання безпеки та стабільності на євроатлантичному просторі. Протягом останніх років Україна по черзі виділила [піхотний батальйон](#), батальйон механізованої піхоти та вертолітний загін для участі у діяльності керованих НАТО миротворчих сил НАТО на Балканах, у Боснії та Герцеговині, а в операціях у Косові брав участь український вертолітний загін та значна кількість особового складу з української частини українсько-польського батальйону. Іншим кроком, що засвідчив готовність України сприяти зміцненню міжнародної стабільності та боротьбі з тероризмом, стало надання Україною права прольоту над її територією авіації НАТО, яка перевозила війська до складу Міжнародних сил сприяння безпеці (МССБ) на території Афганістану та особовий склад коаліційних сил під проводом США, залучених до операції «Нездолання свобода». Україна також відрядила 1600 військовослужбовців до польського сектора міжнародних багатонаціональних стабілізаційних сил в Іраку, де представлені миротворці з кількох країн НАТО та країн-партнерів.

Співробітництво в реформуванні сектору безпеки та оборони, у військовій і військово-технічній сферах

Оборонна реформа: Програма співробітництва у галузі оборонної реформи між Україною та НАТО масштабніша, ніж з будь-якою іншою країною-партнером і надає змогу Україні використовувати накопичений роками досвід та фахові знання країн — членів Альянсу у галузі оборонної реформи. Україна звернулася до НАТО за допомогою у здійсненні трансформації своїх надлишкових збройних сил, що комплектуються за призовом, у меншу за чисельністю, професійну та більш мобільну армію, яка відповідала б потребам країни у галузі безпеки, а також була здатною відігравати активну роль у підтриманні європейської безпеки і стабільності. Ключовими кроками мали стати розробка нової Стратегічної концепції та Військової доктрини, а також надання Україні допомоги у проведенні та завершенні комплексного оборонного огляду. Першорядним завданням НАТО було допомогти Україні зміцнити демократичний та цивільний контроль над збройними силами та підвищити рівень оперативної сумісності з військами країн НАТО.

Співробітництво у військово-технічній галузі

Основними напрямками співпраці Україна-НАТО у сфері озброєнь на сучасному етапі є:

досягнення відповідного рівня взаємосумісності озброєння та військової техніки для забезпечення виконання спільних з НАТО операцій з підтримання миру;

створення умов для забезпечення розробки, закупівлі озброєння та військової техніки і матеріально-технічного забезпечення відповідно до стандартів держав-членів НАТО;

створення Україні державної системи кодифікації продукції військового призначення, що сумісна з системою кодифікації НАТО;

підтримання проекту Трастового фонду ПЗМ для знешкодження небезпечних, непридатних для використання та надлишкових боєприпасів та легкого озброєння і стрілецької зброї в Україні.

Співробітництво у сферах науки та захисту довкілля

Наука й охорона довкілля: Наукова співпраця з Україною розпочалася у 1991. Відтоді за рівнем участі у Науковій програмі НАТО Україна поступається лише Росії. Її розвиткові також сприяло створення Спільної робочої групи з питань наукової співпраці та у галузі охорони довкілля. НАТО співфінансувало кілька проектів з метою забезпечення українських науково-дослідницьких колективів мінімальною необхідною інфраструктурою комп'ютерних мереж та доступом до Інтернету. Окрім застосування наукових розробок у галузі захисту від тероризму та нових загроз -відповідно до нового спрямування Наукової програми НАТО — Україна визначила для себе такі пріоритети співпраці у науковій галузі на 2004 рік: інформаційні технології, біологія клітини та біотехнології, нові матеріали, захист довкілля і раціональне використання природних ресурсів. Співпрацю у галузі довкілля переважно зосереджено на екологічних проблемах, спричинених оборонною діяльністю.

Співробітництво в сферах науки та захисту довкілля

Планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру: Країни — члени НАТО та

країни-партнери надали Україні допомогу у ліквідації наслідків сильних повеней, що сталися у 1995, 1998 та 2001. До того ж, починаючи з 1997, відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння у галузі планування на випадок надзвичайних ситуацій цивільного характеру та готовності до катастроф, у цій галузі було започатковано широкомасштабну співпрацю, яка принесла Україні безпосередню практичну користь. Основну увагу було приділено намаганням допомогти Україні, насамперед її західним регіонам, уразливим перед повенями, краще підготуватися до подібних надзвичайних станів та подолання їх наслідків. В Україні проводилися навчання ПЗМ, які мали на меті випробувати в дії процедури реагування на повені та надання допомоги цивільному населенню. А у 2001 розпочато проект за участю сусідніх країн з метою розвитку у басейні річки Тиси ефективної системи запобігання та реагування на повені.

Перспективи розвитку співробітництва України й НАТО на

сучасному етапі

У цьому контексті передбачається залучення визначеного комплекту сил і засобів Збройних сил України до багатонаціональних військових формувань високої готовності (комплекту військ (сил) у межах Системи резервних угод ООН, Сил реагування НАТО, бойових тактичних груп Євросоюзу тощо). Практичними прикладами такої діяльності є:

- участь у Силах реагування НАТО;

- залучення сил і засобів Збройних сил України до бойових тактичних груп Європейського Союзу;

- створення спільної литовсько-польсько-української бригади (ЛитПолУкрбриг).

Важливим проектом Альянсу для нас залишається участь у Концепції оперативних можливостей, завдяки чому підрозділи Збройних сил України мають можливість здійснювати заходи бойової підготовки за стандартами НАТО.

Важливим етапом підготовки сил і засобів Збройних сил України до виконання завдань за призначенням у багатонаціональному середовищі є участь представників і підрозділів Збройних сил України у багатонаціональних військових навчаннях. Активізуватиметься співробітництво щодо обміну даними про повітряну обстановку між

відповідними командними пунктами ВПС України та суміжних країн-членів НАТО.

Інші аспекти зовнішньополітичної діяльності України

Розвиток двосторонніх відносин

На [двосторонньому рівні](#) Україна прагне використовувати увесь потенціал стратегічного партнерства на основі взаємного інтересу та спільних підходів до розвитку відносин з [США](#), [Росією](#) та [Польщею](#); досягти та підтримувати добрі відносин з країнами-сусідами в атмосфері поваги до суверенітету та територіальної цілісності. Україна досягатиме мети з просування в регіоні європейських цінностей, зокрема шляхом активної участі у розв'язанні заморожених конфліктів.

Захист прав українців

Постійним пріоритетом зовнішньої політики та сферою особливої уваги дипломатичних та консульських установ України є захист [громадян України](#) за кордоном та прав [української діаспори](#).

Інші аспекти зовнішньополітичної діяльності України

Розширення торгівлі

Важливим пріоритетом для забезпечення стратегічних інтересів України є економічна експансія як на традиційних, так і нових ринках для українських товарів та послуг на [Близькому Сході](#), в [Латинській Америці](#), [Азії](#) та [Африці](#).

Участь у міжнародних організаціях

Україна проводить активну багатосторонню політику в рамках універсальних та регіональних [міжнародних організацій](#). Участь в [ООН](#) спрямована перш за все на просування інтересів України у процесі прийняття найважливіших для усієї світової спільноти рішень. Діяльність у рамках [ОБСЄ](#) залишатиметься важливим чинником доповнення та розширення регіональної та загальної стабільності і безпеки в Європі.

Висновок

Можна зробити висновок, що у зовнішній політиці незалежна Україна досягла вагомих результатів. Перше і найголовніше досягнення України це те, що вона відбулася як незалежна держава і її визнали держави світу як суб'єкт міжнародних відносин. Головними напрямками зовнішньої політики України є: розвиток двосторонніх відносин; участь у європейському співробітництві; участь у роботі ООН, інших міжнародних організаціях. Нашу державу прийнято до складу престижних міжнародних організацій, зокрема до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкцій та розвитку. Українська держава стала повноправною учасницею Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), підписала документи про співробітництво та партнерство з Європейським Союзом (ЄС), НАТО, Західноєвропейським Союзом (ЗЄС). Багато зусиль було докладено, щоб стати повноправним членом такої впливової міжнародної регіональної інституції як Ради Європи (РЄ). Тобто, вищесказане свідчить, що Україна бере активну участь у формуванні політичних умов на міжнародній арені. У цих впливових організаціях вона проводить активну роботу, яка віддзеркалює не лише загальні, а й національні інтереси нашої держави. Все це є показником зростаючого авторитету України в сучасному світі.

Використана література:

1. В. Л. Логвина - “Політологія”
2. О. С. Кучик, О. А. Заяць - “Зовнішня політика України”
3. Т. Грищук - “Європейський напрям зовнішньої політики України на сучасному етапі”

[Електр. ресурс: <http://social-science.com.ua/article/912>]

1. Закон України Про засади внутрішньої і зовнішньої політики

[Електр. ресурс: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>]

1. [Електр. ресурс: <http://histua.com/knigi/istoriya-ukraini-vid-najdavnishih-chasiv/zovnishnya-politika-ukraini-ii-suchasni-prioriteti>]
2. [Електр.ресурс: https://uk.wikipedia.org/wiki/Зовнішня_політика]
3. [Електр. ресурс: <http://posibnyky.vntu.edu.ua/politolog/203..htm>]